

Gang saaledes, vi kunne ikke vente at faa Forandring paa dette Punkt, og saa maa vi tage Ministeriet, som det er. Det følger imidlertid af sig selv, at Ministeriet heller ikke vil træffe Afgørelse i saadanne Sager uden at undersøge dem nøje og om fornødent søge Oplysninger, hvor Oplysninger kunne faas. Jeg ser ikke, at der kan være Betænkelse ved at tage denne Paragraf.

Der er derimod en anden Paragraf, med Hensyn til hvilken jeg maa tilstaa, at jeg har nogen Betænkelse, og det er med Hensyn til § 9. Det maa først være mig tilladt at udtale, at det for mig efter den Stilling, jeg har haft til denne Sag, som Ordfører i det Udvalg, der første Gang foreslog, at Eksamenkommissionen skulde ophæves og afløses af faste Censurer, naturligtvis er en stor Glæde og Tilfredsstillelse at se, hvilken Tilslutning denne Tanke har faaet. Men nu gælder det om Udførelsen af denne Tanke, og der vil jeg tillade mig at udtale dette, at jeg grumme nødig vilde, at Gennemførelsen af denne Tanke skulde medføre, at Seminarierne kom til at miste den forholdsvis fri Stilling, som de hidtil have haft. Det er Spørgsmaalet Centralisation eller Decentralisation, som her foreligger, og her kan man henvise til to bestemte Lande, som ere typiske i saa Henseende, nemlig Frankrig og England. Jeg mindes at have hørt paa en saadan Maade, at jeg har Grund til at antage det for paalideligt, at det en Gang er sket, at en anset udenlandsk Stolemand kom til Paris og ved Hjælp af sine gode Forbindelser opnaaede, at selve den franske Undervisningsminister førte ham hen i en af de lærde Skoler i Paris og var til Stede med ham der for at overvære Undervisningen, og da de saa i første Time traadte ind i en Klasse, sagde Ministeren til den udenlandske Pædagog: Ja, jeg vil først tillade mig at gøre Dem opmærksom paa, inden vi træde ind i denne Klasse, at det i Virkeligheden er ligegyldigt, i hvilken tilsvarende Klasse i samtlige Frankrigs lærde Skoler vi ville træde ind, thi Undervisningen er her i vort Land ordnet saaledes, at der undervises overalt i alle Landets Skoler i de tilsvarende Klasser i samme Time i samme Fag, og ikke blot i samme Fag men i samme Pensum og ikke blot i samme Fag og samme Pensum, men over alt paa samme Maade. Ja, det kan jo være, at der er lidt overdrevent i denne Fremstilling, men der har man Idealen af Centralisation, Skolevæsenet ordnet saaledes, at der ikke er levnet Læreren den allermindste personlige Frihed. Der har man Skolevæsenet ordnet saaledes, at

det er en Maskine, at Læreren bliver sat ind i en Trædemølle, i hvilken han skal gøre sin Gerning, og hvor derfor ogsaa Frugten bliver, at man tilegner sig en Kundskabsmasse, men ikke nogen virkelig personlig Uddannelse. Jeg, som hører til den Slægt, der begyndte at faa sin Udvikling i vore første Frihedsaar, vedfænder mig at være Frihedsmænd, særlig i alt, hvad der angaar aandelig Gerning, og jeg mener, at vi skulde ikke have vore Stoler svinebundne i en Trældomstilstand under Restriktioner og rejsende Tilshyn, saa at der ikke kan blive Frihed for den enkelte til at lære. Ja, det er stærke Ord, jeg bruger, men jeg vilde bede den ærede Minister at være forvisset om, at de ere ikke rettede mod ham, ham har jeg fuld Tillid til, han er en Mand med aandelige Interesser; men man skal være varjom med Ordningen af saadanne Sager. Der lyder Klager fra det lærde Skolevæsen, at de ere under for stærkt Tilshyn, og at der ikke er Frihed nok for de enkelte. Hidtil har Forholdet været det, at Seminarierne have haft Frihed, og jeg kan derfor ikke nægte, at jeg nærer stor Betænkelse ved at give Censurkommissionen den Myndighed, her er foreslaaet. Det er foreslaaet her, at Censurkommissionen skulde være berettiget til at gøre en direkte Indberetning til Ministeriet, altsaa udenom Seminariernes Lovordnede Bestyrelse. Det er sket i vore lærde Skoler, at det gamle lokale Tilshyn med de lærde Skoler i Virkeligheden er gaaet ud af Sagaen og har intet at betyde. Jeg er Medlem af et Forat for en lærd Skole, og jeg har i den Egenstabs ikke stort andet at gøre end at anvise de Benge, der kommer til Skolen og at møde en Gang hvert Aar ved en Translokationshøjtidelighed, men nogen Indflydelse paa Skolens Gang eller paa Undervisningen i Skolen er det mig efter den nuværende Ordning umuligt at faa, og jeg tror ikke, at man er tjent med at slyde det lokale Tilshyn til Side. Ogsaa ved vore Seminarier er der Lovordnet et lokalt Tilshyn. Det er blevet sagt, at dette lokale Tilshyn paa sine Steder mest glimrer ved ikke at tage sig af Sagerne. Jeg behøver der ikke at svare paa nogen Bebrejdelse, jeg er ikke Medlem af noget Tilshyn med et Seminarium, men det Fortrin har i alt Fald det lokale Tilshyn, at det ganske anderledes end det rejsende Tilshyn lader vedkommende Anstalt have sin Frihed. Jeg vil være meget bange for, at der kunde komme en Tid, hvor man havde en Minister, som ikke havde en saadan udviklet aandelig Interessje som vor nuværende højtærede Minister, og saa kunde der komme